

Tonnen en vaten

KUIPERSSTEEG

Waar komt de naam Lombardsteeg vandaan? Waarom heeft Leiden een Schagensteeg? Wie woonde er in de Bouwelouwensteeg? Waar heeft de Spijkerboorsteeg zijn naam aan te danken? Hoeveel Molenstegen waren er vroeger in Leiden? Op deze en andere vragen geeft de historische serie Langs Leidse Stegen een antwoord. Vandaag: de Kuiperssteeg.

De Kuiperssteeg begint in de Haarlemmerstraat tegenover de Hema, tussen de winkels van BelCompany en Douglas. Aan de andere kant komt hij uit op de Oude Rijn. Hoewel de officiële schrijfwijze van de naam van de steeg tegenwoordig Kuiperssteeg is, met dubbel s, komt hij in de bronnen meestal voor als Kuipersteeg. Een kuiper is iemand die tonnen en vaten maakt en waarschijnlijk woonden er oorspronkelijk dus een of meer van deze ambachtslieden in de steeg. Vroeger was er nog een Kuipersteeg in Leiden, tussen de Langebrug en de Pieterskerkgracht. Ook daar hebben dus kuipers gewoond. Om verwarring tussen de beide stegen te voorkomen werd deze laatste in 1903 omgedoopt tot Berkendaalstraatje.

Tegenwoordig bestaat het winkelbestand in de Kuiperssteeg nog slechts uit een schoonheidssalon en een peccure, maar in het verleden waren er meer winkels en bedrijfsjes te vinden. Zo zat op de hoek van Kuiperssteeg 10 en de Oude Rijn begin vorige eeuw de smidse van Kerkhoff, een huis- en kachelsmid die ook fietsen repareerde. Later kwam deze werkplaats in handen van J. van Polanen, die er een rijwielhandel met fietsenstalling begon. De fietsenstalling was tot het eind van de jaren zestig in bedrijf. Daarna fungeerde de ruimte ruim dertig jaar als showroom van de Lampenkoning 'De schrik van Leiden'. Nu is er een deel van schoonheidssalon Bibou.

Op de andere hoek met de Oude Rijn waren in de loop van de tijd onder meer een bode dienst op Amsterdam, een kleermaker met de toepasselijke naam Van den Broek en dan rescapsalon Gé Nederlof gevestigd. In de steeg zelf was het zeventiende-eeuwse pand op nummer 5 van oudsher in gebruik als winkel, waarvan in elk geval de laatste 75 jaar als melk-

handel. In 1993 sloot de laatste melkboer, Zwetsloot, definitief zijn deuren, na vanaf 1955 via de winkel en de bezorgwagen een groot deel van Leiden van melk en andere zuivelproducten te hebben voorzien.

Het pand van Douglas werd in 1921 nieuw gebouwd als winkel en atelier van modehuis Kreyborg. Daarvoor stond er op deze plaats een gebouw dat lange tijd als katholieke kerk fungeerde, de Kuiperssteegkerk. De franciscaanse monniken die begin zeventiende eeuw naar Leiden waren gekomen om de katholieke minderheid in de stad te bedienen, hadden zich namelijk in 1669 een huis op de hoek van de Haarlemmerstraat en de Kuiperssteeg weten te verwerven en de eerste verdieping daarvan ingericht als schuilkerk. Na daar decennialang gekerkt te hebben, bleek het in de negentiende eeuw op een gegeven moment onmogelijk de kerk verder uit te breiden. Men kocht daarom in 1835 een herenhuis op de hoek van de Harteburg, dat werd afgebroken om plaats te maken voor een nieuw kerkgebouw, de tegenwoordige Harteburgkerk.

TANNEKE SCHOONHEIM

dr. Schoonheim werkt op Instituut voor Nederlandse Lexicologie in Leiden.
Reageren: tanneke.schoonheim@nl.nl

